

**KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Migrationsöverdomstolen
Avdelning 01

DOM
2015-11-30
Meddelad i Stockholm

Mål nr UM 9720-14

KLAGANDE

Migrationsverket

MOTPART

Ombud och offentligt biträde: Advokat

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholm; migrationsdomstolens dom
den 9 december 2014 i mål nr UM 3511-14
(Migrationsverkets ärende nr 12-413455)

SAKEN

Flyktingstatusförklaring m.m.

MIGRATIONSÖVERDOMSTOLENS AVGÖRANDE

1. Migrationsöverdomstolen upphäver migrationsdomstolens dom, utom i den del som avser ersättning till det offentliga biträdet, och fastställer Migrationsverkets beslut att inte bevilja flyktingstatusförklaring och resedokument.
  2. Migrationsöverdomstolen visar målet åter till migrationsdomstolen för prövning av om ska beviljas alternativ eller övrig skyddsstatusförklaring.
  3. Migrationsöverdomstolen beslutar att ersättning ska betalas till som offentligt biträde med 4 069 kr, varav 3 255 kr för arbete och 814 kr för mervärdesskatt.
-

BAKGRUND

sökte asyl i Sverige i maj 2013 tillsammans med sin minderåriga dotter. Som asylskäl åberopade hon följande. Hon är född i södra Somalia och bodde där fram till 2009, då hon flydde till Etiopien tillsammans med sin make, sin svärmor och sina barn. Bakgrunden till flykten var att hon hade utsatts för en våldtäkt av medlemmar i Al Shabaab. Därefter hade medlemmar i Al Shabaab anklagat henne för att ha haft en sexuell förbindelse utanför äktenskapet och sagt att de ville döda henne. Efter tre år i Etiopien lämnade hon landet tillsammans med sin dotter, eftersom hennes svärmor ville omskära dottern. Även i Somalia fanns det släktingar som ville utföra ingreppet. Vid ett återvändande till Somalia skulle hon riskera att straffas av Al Shabaab och hennes dotter skulle riskera att utsättas för könsstympning. åberopade även att hon tillhör en minoritetsklan och saknar manligt nätverk, varför hon riskerar att bli våldtagen och att utsättas för kränkande behandling. För det fall att hennes dotter skulle beviljas uppehållstillstånd åberopade hon även sin anknytning till henne.

Migrationsverket beslutade den 25 april 2014 att bevilja

dotter permanent uppehållstillstånd, flyktingstatusförklaring och resedokument eftersom hon riskerade att utsättas för könsstympning vid ett återvändande till Somalia. Migrationsverket beslutade samma dag att bevilja permanent uppehållstillstånd på grund av anknytning till dottern och att avslå hennes yrkanden om statusförklaring och resedokument. Migrationsverket bedömde att sannolikt hade sin hemvist i Somaliland, varför hennes asylansökan prövades mot den delen av Somalia. Till grund för denna bedömning lade verket resultatet av en s.k. direktanalys, de uppgifter som lämnat om sin hemvist, sin klandillhörighet och sina hemförhållanden samt den landinformation som tillförts ärendet. På grund av den bedömning som hade gjorts beträffande hennes hemvist ansåg verket att hon inte hade gjort sannolikt att det fanns någon personlig och konkret hotbild från Al Shabaab.

Hon ansågs heller inte ha gjort sannolikt att hon tillhörde den klan som hon hade uppgett eller att hon saknade nätverk, varför det enligt verket inte fanns någonting som talade för att hon, vid ett återvändande till Somaliland, riskerade att utsättas för skyddsgrundande behandling. Enligt Migrationsverket kunde heller inte anses vara flykting enbart på grund av att hennes dotter hade bedömts vara flykting och beviljats flyktingstatusförklaring. Detta eftersom det enligt Förenta nationernas flyktingkommissaries handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning, härefter UNHCR:s handbok, endast är i de fall då familjens överhuvud bedöms vara flykting som övriga familjemedlemmar beviljas flyktingstatus enligt principen om familjens enhet. ansågs inte heller vara alternativt eller övrig skyddsbehövande.

överklagade Migrationsverkets beslut till migrationsdomstolen och yrkade i första hand att hon skulle beviljas flyktingstatusförklaring och resedokument, i andra hand alternativ skyddsstatusförklaring och i sista hand övrig skyddsstatusförklaring.

Migrationsdomstolen biföll överklagandet och beviljade flyktingstatusförklaring och resedokument med följande motivering. Migrationsdomstolen delar Migrationsverkets bedömning att de av anförda individuella skyddsskäl inte är av sådan karaktär att hon är att betrakta som flykting. Vidare är den omständigheten att hennes dotter riskerar könsstympning vid ett återvändande ingenting som kan härledas till och hon riskerar inte själv skyddsgrundande behandling på grund av den förföljelse dottern sannolikt skulle utsättas för vid ett återvändande. Nästa fråga domstolen har att ta ställning till är om ändå till följd av principen om familjens enhet ska anses vara flykting. Artikel 23.1 i skyddsgrundsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en

enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet [omarbetning]) talar för att principen om familjens enhet är tillämplig även när det är ett barn som har de individuella skyddsskälerna. Detta stämmer väl överens med både principen om barnets bästa och principen om likhet inför lagen. Att UNHCR:s handbok refererar till "familjens överhuvud" kan i dagsläget ses som ett föråldrat uttryck för en syn där man utgick ifrån att det var mannen i familjen som hade de individuella skyddsskälerna. Ändamålet med principen om familjens enhet, att hålla samman familjen utifrån den högsta skyddsstatus som någon enskild familjemedlem har beviljats, talar för att principen gäller även i situationer där barnet har bedömts vara flykting. Mot bakgrund av att UNHCR:s handbok även anger att principen om familjens enhet ska tillämpas i generös anda och har som utgångspunkt att samtliga familjemedlemmar i en kärnfamilj ska omfattas, bedömer migrationsdomstolen att

bör omfattas av den aktuella principen. Med hänsyn till att det inte har kommit fram någon uteslutande grund och att inte förekommer i Schengens informationssystem ska hon beviljas flyktingstatusförklaring i enlighet med principen om familjens enhet. Eftersom hon bedöms vara flykting ska hon även beviljas resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen (2005:716).

YRKANDEN M.M.

1. Migrationsverket

Migrationsverket yrkar att Migrationsöverdomstolen ska fastställa verkets beslut att inte bevilja flyktingstatusförklaring och resedokument. Migrationsverket anför bl.a. följande till stöd för sin talan. Som huvudregel innebär principen om familjens enhet att familjemedlemmar till den person som har erhållit flyktingstatus beviljas samma status. Det finns dock situationer när det finns skäl att frångå denna huvudregel. Ett exempel på detta är när familjemedlemmen har ansökt om skydd med egna

asylskäl som grund. Det är inte förenligt med principen om familjens enhet att alla familjemedlemmar ovillkorligen ska beviljas samma status när de har anfört skilda asylskäl. Syftet med reglerna om familjens enhet är att hålla familjen samlad och ge dem möjlighet att fortsätta leva som en familj även när en familjemedlem är flykting. Många gånger drabbas även övriga familjemedlemmar av den förföljelse som är grunden för flyktingskapet. Då har de rätt till samma status som den utsatta familjemedlemmen. Att hennes dotter riskerar könsstympning kan inte leda till att själv riskerar förföljelse. Migrationsverket har gjort bedömningen att för egen del inte uppfyller kraven för att få skydd i Sverige. Verket har därefter, med beaktande av principen om familjens enhet, beslutat att hon ska beviljas permanent uppehållstillstånd med effekten att familjen hålls samlad. Därmed får Migrationsverket anses ha respekterat hennes rätt till familjeliv.

2.

bestrider bifall till Migrationsverkets överklagande och anför i huvudsak följande. Principen om familjens enhet ska skydda familjer från att splittras och syftar till att hålla samman familjen utifrån den högsta skyddsstatus som någon i familjen har beviljats. Det innebär att nära anhöriga till en flykting normalt också ska beviljas flyktingstatus även om de inte själva har flyktingskäl. Medlemmar av samma familj bör ges samma status som huvudsökanden. Att hon och hennes dotter har anfört skilda asylskäl kan inte leda till slutsatsen att hon går miste om att omfattas av principen om familjens enhet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

1. Frågan i målet

minderåriga dotter har beviljats uppehållstillstånd med status som flykting. Frågan i målet är om denna omständighet också innebär

att ska beviljas flyktingstatusförklaring och resedokument.

2. Tillämpliga bestämmelser m.m.

2.1. Utlänningslagen och dess förarbeten

Med flykting avses en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § första stycket utlänningslagen). Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur (andra stycket samma paragraf). En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b § (4 kap. 3 § första stycket utlänningslagen). Det finns situationer där flyktingstatusförklaring ändå får vägras en utlänning (andra stycket samma paragraf). Resedokument får utfärdas bl.a. för flyktingar (4 kap. 4 § utlänningslagen).

Vid genomförandet av 2004 års skyddsgrundsdirektiv angavs bl.a. följande i förarbetena. En grundprincip inom utlänningsrätten är att hålla samman kärnfamiljen, principen om familjens enhet. Denna princip, som tillämpas i enlighet med punkterna 181–188 i UNHCR:s handbok, innebär att nära anhöriga till en flykting i regel får uppehållstillstånd som flyktingar även om de inte själva har sådana skäl. En individuell prövning görs i varje enskilt fall, varvid den omständigheten att sökanden är nära anhörig till en person som beviljats uppehållstillstånd som flykting tillmäts stor betydelse vid

bedömningen av om sökanden löper risk för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Någon rätt för familjemedlemmar till en flykting att beviljas motsvarande status kan dock inte härledas ur Genèvekonventionen eller direktivet. Regeringen ansåg därför att någon rätt som innebär att familjemedlemmar normalt ska beviljas samma status som den familjemedlem som är flykting eller skyddsbehövande inte skulle införas i utlänningslagen. (Prop. 2009/10:31 s. 74 och 145.)

Regeringen hade även anledning att beröra principen om familjens enhet vid genomförandet av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. I propositionen föreslogs en ny bestämmelse i utlänningslagen som ger en förälder till ett ogift barn som är flykting eller annan skyddsbehövande rätt till uppehållstillstånd, i syfte att hålla samman familjen. Några remissinstanser ansåg att en sådan reglering riskerade att urholka principen om familjens enhet. Regeringen delade inte denna uppfattning. (Prop. 2013/14:248 s. 47.) Regeringen ansåg vidare att det med hänsyn till denna princip redan före lagändringen var mycket osannolikt att en förälder inte skulle beviljas skyddsstatus eller uppehållstillstånd om barnet beviljades skyddsstatus och därmed också uppehållstillstånd (a. prop. s. 56).

2.2. Skyddsgrundsdirektivet

I artikel 23 i skyddsgrundsdirektivet finns bestämmelser om sammanhållning av familjer. Medlemsstaterna ska se till att familjen hålls samlad (artikel 23.1). Medlemsstaterna ska också se till att familjemedlemmar till den person som har beviljats internationellt skydd och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådant skydd, får ansöka om bl.a. uppehållstillstånd och resedokument i enlighet med nationella förfaranden och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status (artikel 23.2). Begreppet familjemedlem omfattar, enligt artikel 2 j), bl.a. fadern, modern eller någon annan vuxen som ansvarar för den person som beviljats internationellt skydd enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten om den som beviljats internationellt skydd är

underårig och ogift. I punkt 36 i ingressen till skyddsgrundsdirektivet anges att familjemedlemmar kan, enbart på grund av sin relation till flyktingen, normalt komma att utsättas för förföljelse på ett sätt som kan utgöra grund för flyktingstatus.

2.3. Genèvekonventionen och UNHCR:s handbok m.m.

Principen om familjens enhet ingår inte i den definition av begreppet flykting som finns i Genèvekonventionen (1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning). I UNHCR:s handbok anges följande. Om familjens överhuvud uppfyller definitionens kriterier tillerkänns i regel övriga familjemedlemmar ställning som flykting i enlighet med principen om familjens enhet. Det är emellertid uppenbart att formellt flyktingerkännande inte bör ges en familjemedlem om detta är oförenligt med hans rättsliga ställning. Sålunda kan en medlem av flyktingens familj vara medborgare i asyllandet eller i ett annat land och åtnjuta det landets skydd. Att under sådana omständigheter tillerkänna honom ställning som flykting är inte motiverat. (Punkt 184.) Om en anhörig till en flykting inryms under en uteslutandeklausul bör han vägras ställning som flykting (punkt 188).

När det gäller vilka som omfattas av principen om familjens enhet är minimikravet, enligt handboken, att man inbegriper make eller maka och minderåriga barn. I praktiken omfattas vanligen även andra familjemedlemmar såsom gamla föräldrar under förutsättning att de tillhör samma hushåll. Om å andra sidan familjens överhuvud inte är flykting, finns inget som hindrar att vilka som helst av familjens övriga medlemmar söker och blir erkända som flyktingar under förutsättning att de kan åberopa egna skäl för flyktingskap. Med andra ord verkar principen om familjens enhet till förmån för anhöriga, inte tvärtom. (Punkt 185.)

Som komplettering till handboken har UNHCR bl.a. gett ut riktlinjer rörande barns asylansökningar; Guidelines on International Protection: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967

Protocol relating to the Status of Refugees. Av punkt 9 i riktlinjerna framgår att i fall där föräldrar söker asyl på grund av rädsla för att deras barn ska förföljas kommer barnet normalt att vara huvudsökande. På samma sätt som ett barn kan få ställning som flykting till följd av att en förälder har erkänts som flykting kan föräldern i ett sådant fall få ställning som flykting på grund av att barnet har sådan ställning.

2.4. Praxis

Utlänningsnämnden har hänvisat till principen om familjens enhet i flera avgöranden. I avgörandet UN 356-96 förde nämnden ett tämligen utförligt resonemang kring denna princip. Ärendet gällde en kvinna som, sedan hon kommit till Sverige och sökt asyl, hade gift sig med en man som hade betraktats som flykting fram till dess att han beviljats svenskt medborgarskap. Utöver sina egna asylskäl åberopade kvinnan dels att ytterligare risker tillkommit genom relationen till maken, dels att hon borde erkännas som flykting enligt principerna om familjeenhet. Nämnden konstaterade att principen om familjens enhet i UNHCR:s handbok tar sikte på den familj som flyktingen har vid flykttillfället, men att den i svensk praxis tillämpats också ifråga om personer som först senare blir medlemmar av flyktingens familj. Därefter uttalade nämnden att det – lika lite som vid tillämpning av bestämmelserna i UNHCR:s handbok – är fråga om en automatisk rätt till flyktingstatus. En individuell prövning får göras i varje enskilt fall, varvid den omständigheten att sökanden är nära anhörig till en person som tillerkänts flyktingstatus får tillmätas stor betydelse vid bedömningen om sökanden löper risk för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Nämnden uttalade vidare att det ligger i sakens natur att den som först efter flykttillfället blir medlem i familjen normalt har svagare skäl än den som ingått i familjen redan i hemlandet. Nämnden ansåg att det inte kunde uteslutas att kvinnan, främst till följd av sin nära relation till mannen, vid ett återvändande till hemlandet skulle riskera förföljelse i utlänningslagens mening. Hon var därför att betrakta som flykting och hon beviljades permanent uppehållstillstånd.

Migrationsöverdomstolen har bl.a. i avgörandena MIG 2012:14 och MIG 2013:16 uttalat sig om principen om familjens enhet. Det förstnämnda avgörandet avsåg en far och en vuxen son som tillsammans reste in i Sverige och ansökte om asyl. Faderns skyddsskäl ledde till att han beviljades permanent uppehållstillstånd och flyktingstatusförklaring. Vad beträffade sonen hade han till följd av faderns verksamhet utsatts för förföljelse och Migrationsöverdomstolen fann att förhållandena var sådana att sonen skulle omfattas av principen om familjens enhet och även han beviljas permanent uppehållstillstånd och flyktingstatusförklaring.

MIG 2013:16 gällde en vuxen man vars mor hade beviljats uppehållstillstånd i Sverige som flykting. Enligt Migrationsöverdomstolen kunde mannens egna asylskäl inte utgöra grund för uppehållstillstånd och det hade heller inte gjorts sannolikt att han riskerade att utsättas för förföljelse på grund av sin relation till modern. Det var därför nödvändigt att överväga om han med tillämpning av principen om familjens enhet i linje med bestämmelserna i UNHCR:s handbok och artikel 8 i Europakonventionen (1950 års europeiska konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna), för att skydda familjen från att splittras, ändå skulle beviljas uppehållstillstånd som flykting. Migrationsöverdomstolen fann att mannen och hans mor måste betraktas som en familj såväl enligt bestämmelserna i UNHCR:s handbok som i Europakonventionens mening och att en utvisning av mannen inte kunde anses vara proportionerlig. Han beviljades därför, i likhet med sin mor, uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1 § utlänningslagen. När det gällde frågan om han även skulle beviljas statusförklaring och resedokument konstaterade Migrationsöverdomstolen att mannen skulle beviljas uppehållstillstånd på grund av familjerelationen med modern som i sin tur beviljats uppehållstillstånd som flykting. Eftersom han av denna anledning beviljades uppehållstillstånd enligt bestämmelsen som avser bl.a. flyktingar skulle han av samma anledning beviljas flyktingstatusförklaring och resedokument.

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

har beviljats permanent uppehållstillstånd på grund av anknytning till sin dotter. Det som Migrationsöverdomstolen nu ska pröva avser alltså inte frågan om hennes rätt att leva i Sverige tillsammans med dottern, utan enbart frågan om statusförklaring och resedokument.

Vid denna prövning anser Migrationsöverdomstolen, mot bakgrund av vad som har förekommit i målet, att inte kan beviljas flyktingstatusförklaring och resedokument på grund av de egna skyddsskäl som hon har åberopat. I målet har det inte heller framkommit några omständigheter som tyder på att skulle riskera att utsättas för förföljelse på grund av sin relation till sin dotter. Hon kan därför inte heller på den grunden beviljas flyktingstatusförklaring och resedokument. Frågan är därmed om hon ska beviljas detta enbart på grund av att hennes dotter har beviljats uppehållstillstånd som flykting.

Såvitt framgår av ordalydelsen i 4 kap. 1 § utlänningslagen är det en förutsättning för att en person ska anses som flykting i utlänningslagens mening att personen har ett skyddsbehov. Såväl i ovan redovisade förarbeten som i Utlänningsnämndens avgörande UN 356-96 ges uttryck för att familjemedlemmar till en flykting inte omfattas av någon automatisk rätt att själva betraktas som flyktingar, utan att en individuell prövning får göras i varje enskilt fall. Vid denna prövning tillmäts den omständigheten att sökanden är nära anhörig till en person som tillerkänts flyktingstatus stor betydelse vid bedömningen av om sökanden löper risk för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Migrationsöverdomstolen har, i det ovan redovisade avgörandet MIG 2013:16, visserligen beviljat en man som inte själv riskerade förföljelse, men vars mor var flykting, såväl uppehållstillstånd som flyktingstatusförklaring och resedokument. Avgörande för frågan om uppehållstillstånd i det målet var dock att familjen annars riskerade att splittras, varför en utvisning ansågs vara oproportionerlig. Eftersom modern var flykting beviljades mannen uppehållstillstånd enligt den bestämmelse

som avser bl.a. flyktingar, dvs. 5 kap. 1 § utlänningslagen. Av samma anledning beviljades mannen också flyktingstatusförklaring och resedokument.

I UNHCR:s handbok föreskrivs inte någon ovillkorlig rätt för familjemedlemmar till en flykting att själva beviljas sådan ställning. Tvärtom anges uttryckligen flera fall där ett formellt flyktingerkännande inte bör ges. Det framgår inte av handboken om denna uppräknings av undantag bör betraktas som uttömmande. Oavsett hur det förhåller sig med den saken konstaterar dock Migrationsöverdomstolen att ordalydelsen i 4 kap. 1 § utlänningslagen inte medger en tolkning som innebär att en person som saknar skyddsbehov ska betraktas som flykting vid tillämpningen av utlänningslagens bestämmelser och därmed i princip ha rätt till flyktingstatusförklaring och resedokument enbart av den anledningen att en nära anhörig är flykting. I linje med de förarbeten och den praxis som har redovisats ovan anser Migrationsöverdomstolen alltså att det, även när det gäller en familjemedlem till en person som är flykting, alltid måste göras en individuell bedömning av risken för förföljelse. En annan sak, vilket också påpekas i ingressen till skyddsgrundsdirektivet, är att familjemedlemmar normalt kan komma att utsättas för förföljelse på ett sätt som kan utgöra grund för flyktingstatus enbart på grund av sin relation till flyktingen. Ofta är den förföljelse som flyktingen riskerar att utsättas för av sådan karaktär att även flyktingens familjemedlemmar kan komma att utsättas för den. Detta kan antas vara vanligast förekommande när flyktingen är en vuxen person, men det kan också förekomma situationer där ett barn riskerar förföljelse som är av sådant slag att även barnets föräldrar eller syskon kan komma att drabbas av den. När det saknas risk för att den förföljelse som en flykting riskerar att utsättas för vid ett återvändande ska drabba även flyktingens familjemedlemmar finns det dock ingen anledning att betrakta också dem som flyktingar.

Migrationsöverdomstolen har ovan konstaterat att inte
kan beviljas flyktingstatusförklaring och resedokument på grund av de

skyddsskäl som hon själv har åberopat och att det inte heller har framkommit någonting som tyder på att hon skulle riskera att utsättas för förföljelse på grund av sin relation till sin dotter. Vid denna prövning har Migrationsöverdomstolen gjort en individuell bedömning av de omständigheter som har framkommit och särskilt beaktat det förhållandet att dottern har tillerkänts flyktingstatus. Det saknas därmed anledning att betrakta _____ som flykting och att bevilja henne flyktingstatusförklaring och resedokument. Migrationsdomstolens dom ska därför upphävas och Migrationsverkets beslut fastställas i den delen. Migrationsdomstolen har inte prövat _____ yrkanden om att hon ska beviljas alternativ skyddsstatusförklaring eller övrig skyddsstatusförklaring. I enlighet med instansordningsprincipen återförvisar Migrationsöverdomstolen därför målet i den delen till migrationsdomstolen för prövning av dessa yrkanden.

Domen får inte överklagas (16 kap. 9 § tredje stycket utlänningslagen).

kammarrättsråd
ordförande

kammarrättsråd

kammarrättsråd
referent

kammarrättsfiskal
föredragande